

Ad punt 8 Ambtsbericht

Betreft repliek op:

Ambtsbericht inzake het bezwaarschrift ingediend door Stichting Erfgoed Kaatsheuvel te Kaatsheuvel (hierna: bezwaarde 1) d.d. 27 oktober 2007, nader gemotiveerd bij brief van 10 december 2007 en inzake het bezwaarschrift ingediend door het Cuypersgenootschap te Arnhem (hierna: bezwaarde 2) d.d. 29 oktober 2007, nader gemotiveerd bij brief van 11 december 2007 .

tegen

het besluit van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dr. Ronald H.A. Plasterk (hierna: de minister) van 20 september 2007, kenmerk MS-2006-4317 (hierna: bestreden besluit, waarbij het verzoek van bezwaarde 1, d.d. 28 juni 2006, tot aanwijzing als beschermd rijksmonument van het object Sint Jozefkerk met pastorie, Wilhelminaplein 2 te Kaatsheuvel is afgewezen.

Punt 8 pagina 10:

Bezwaarde 2 stelt dat het MSP voor dit object nog niet is afgerond. Omdat de Raad voor Cultuur niet geattendeerd zou zijn op het verschil van mening tussen provincie en gemeente inzake dit object kon de Raad voor Cultuur geen inhoudelijk advies geven.

Aangezien de minister dit in zijn ambtsbericht betwist heeft de stichting STERK nader onderzoek gedaan naar deze kwestie. Gebleken is dat de minister bij de beantwoording van dit punt uitgaat van een onvolledig dossier, waaruit bovendien een onzorgvuldige handelwijze van de kant van de gemeente naar voren komt.

De kerk is in het kader van MIP/MSP geïnventariseerd, geselecteerd en gekwalificeerd als monument dat rijksbescherming ten deel zou moeten vallen. Dat wordt ook bevestigd aan het slot van het advies van de Raad voor Cultuur d.d. 1 augustus 2007. De Raad voor Cultuur, als adviesorgaan van de minister, meent derhalve dat de kerk MSP-geselecteerd is of had moeten zijn. Kennelijk is er bij de definitieve aanwijzing een administratieve fout gemaakt door de kerk niet aan te wijzen. Gesteld kan derhalve worden dat het hier gaat om een "vergeten" monument dat bij de eindaanwijzing binnen MSP over het hoofd is gezien.

De stukken bevestigen dit.

Als uitgangspunt dient de Circulaire van 1 juli 1994, waarin de RDMZ de werkwijze voor het MSP vaststelt.

CIL en IL:

In de Circulaire wordt een procedurelijn neergezet met behulp van Concept Indicatieve Lijsten (CIL) en Indicatieve Lijsten (IL), die de inhoudelijke basis voor de besluitvorming vormen. De minister merkt hierover op:

“Eerst na beoordeling door de RDMZ worden de CIL's door de MSP-teams aan de betreffende gemeenten (resp. deelraden) voorgelegd. Het is mogelijk dat door de Begeleidingscommissie over de inhoud van de CIL met de gemeenten (resp. de deelraden) ambtelijk vooroverleg wordt gehouden. Op grond van de advisering en het eventuele ambtelijke vooroverleg wordt door de MSP-teams tot de indicatieve lijsten (IL's) gekomen.”¹

Uit een verklaring van ir. M. Moons die lid was van de Begeleidingscommissie heeft de commissie – die zonder enig voorbehoud positief adviseerde ten aanzien van de Jozefkerk – nooit de gelegenheid gehad om met de gemeente over het uiteindelijk negatieve advies van de gemeenteraad vooroverleg te hebben.² Daarnaast is gebleken dat de Jozefkerk zowel op de CIL als vervolgens op de IL is geplaatst en er zelfs al een uitgewerkte redengevende omschrijving voor lag, waarmee de verplichte kūr voorafgaand aan het MRP was afgerond.

Omdat de kwestie van het al dan niet MSP-geselecteerd zijn (procedureel geregeld door een plaats op de IL) een twistpunt vormt tussen de gemeente en de raad voor Cultuurbeheer in de onderhavige procedure, verdient dit extra aandacht. Wij verwijzen naar de brief van de gemeente Loon op Zand aan de provincie uit 1998 die u in de stukken aantreft.³ Hierin verklaart de gemeente dat álle kerkbesturen zich verzetten tegen de aanwijzing, maar dat geen van hen een inhoudelijke of financiële onderbouwing ten behoeve daarvan overlegt:

Geconcludeerd moet worden dat de reacties inhoudelijk noch financieel zijn onderbouwd. De argumenten zijn gebaseerd op mogelijk toekomstige ontwikkelingen. Op grond van geldende jurisprudentie kan louter formeel geredeneerd geen rekening met deze reacties worden gehouden.

Uit archiefonderzoek in de stukken die op grond van WOB zijn opgevraagd, is gebleken dat een dergelijke onderbouwing ook in een later stadium nooit is overlegd. Hoe de gemeenteraad tot een negatief advies heeft kunnen komen, is dan ook een raadsel.

Dit is temeer een raadsel, omdat het eigen adviesbureau van de gemeente – verwarrend genoeg Adviesbureau MSP geheten (te Gouda) – positief adviseerde ten

---

¹ Circulaire 1 juli 1994, nummer DGCZ/DBC-U-943999.

² Brief Ingenieursburo Moons Waalwijk, d.d. 27-09-2006

³ Brief van de gemeente Loon op Zand aan de provincie d.d. 27 mei 1998, kenmerk 9801411 - 9801531-9801569.

aanzien van de bescherming van het complex.⁴ Op het meegestuurde overzicht kan men zien dat het complex van de Jozefkerk zowel op de CIL als de IL voorkwam. De terechte reactie van de provincie op voornoemde brief van de gemeente was dan ook, dat men tot een – positief – advies moest overgaan en indien niet, de zaak via de RDMZ voorgelegd zou worden aan de Raad voor het Cultuurbeheer.⁵

Dat de provincie en vervolgens de minister uiteindelijk van de IL zijn afgeweken, is des te meer onzorgvuldig, omdat de Circulaire duidelijk stelt: *“In het kader van het aanwijzingsadvies kunnen de gemeenten alleen op gemotiveerde wijze besluiten tot eventuele wijziging van de indicatieve lijsten (IL's).”* Er is geen enkel stuk te vinden waaruit blijkt dat het advies gedragen is door een dergelijke motivatie. Doordat de provincie vervolgens verzuimd heeft het beleid uit de Circulaire uit te voeren door aan de RDMZ door te geven dat bij de Jozefkerk ongemotiveerd van de IL was afgeweken, heeft de Raad voor het Cultuurbeheer zich nooit over de aanwijzing kunnen buigen. Men kan dus terecht spreken van een ‘vergeten monument’.

Niet alleen hebben de verantwoordelijke bestuursorganen dus verzuimd na te gaan waarom de gemeente Loon op Zand uiteindelijk van de IL afweek, ook zal hierna blijken dat dit advies in alle opzichten ondeugdelijk was.

Advisering Raad voor Cultuurbeheer:

Per definitie was er gedurende het hele MSP-MRP-traject al sprake van grove schending van de Monumentenwet 1988. In strijd met de wet is immers de kennisgeving ex artikel 3 lid 3 achterwege gebleven en bovendien geen uitvoering gegeven aan artikel 3 lid 6, dat voorschrijft dat bij iedere aanvraag (of dit nu, zoals in het onderhavige geval, op verzoek van belanghebbenden is, of op initiatief van de Minister zelf) de Raad (voor cultuur, cultuurbeheer) gehoord moet worden. Van de kant van de Minister wordt meestal tegengeworpen dat de zogenaamde CIL's toch aan de Raad zijn voorgelegd, maar dit zijn alleen lijsten van potentiële monumenten die verder geen inhoudelijke gegevens of documentatie bevatten. Voor bepaalde provincies waren zelfs de MSP-prognoses al voldoende! Het ‘horen’ ingevolge de wet, waarmee sinds 1994 het geven van advies conform de Awb wordt bedoeld, dient wel wat meer in te houden, dan een hamerslag bij een lijst. De Raad schijnt overigens in Noord-Brabant (en overigens ook Limburg) zelfs niet betrokken geweest te zijn bij de CILs.

Hierdoor is dus zonder meer al sprake van onzorgvuldige procedure tijdens het MSP, doordat de Raad niet is gehoord en dus gehandeld is in strijd met de wet.

Ook al ontbrak hiertoe de bevoegdheid, de minister heeft lopende het MSP de wettelijke verplichting om de Raad voor het cultuurbeheer te horen, ingeperkt tot die

---

⁴ Zie het overzicht d.d. 12 maart 1998.

⁵ Brief van de provincie d.d. 28 juli 1998, kenmerk 319689/389164.

gevallen waarover verschil van mening bestond tussen de provincie en de gemeente. De provincie heeft aan de gemeente doorgegeven dat daar waar er discrepantie was tussen het standpunt van het MSP-team en de gemeente, de provincie de casus zou voorleggen aan de RACM ter toetsing door de Raad voor het Cultuurbeheer.⁶

Op verschillende zaken loopt de advisering vervolgens scheef:

- de gemeente adviseert op oneigenlijke gronden: men meent onder meer dat het monument te jong is (!) en dat er verwachtingen gewekt zijn naar de eigenaar.⁷ Men realiseerde zich zelfs niet dat het bij dit project juist om jongere bouwkunst ging. Verder blijft ongemotiveerd wie er precies welke verwachtingen gewekt zou hebben. Doordat de toetsing door de RDMZ – andermaal in strijd met de Awb en het eigen beleid in de Circulaire – marginaal is gebleven, kon dit uiterst onzorgvuldige advies van de gemeenteraad onbetwist blijven.⁸ En dat terwijl de gemeente zich blijkens het hiervoor gestelde heel goed realiseerde dat het eigen advies in strijd was met constante jurisprudentie!
- de provincie stuurt het dossier niet door naar de RDMZ ondanks een positieve advisering van zowel de provinciale Begeleidingscommissie als het MSP-team, c.q. de plaatsing van het complex op de IL.⁹ Dat wordt nog eens bevestigd door het verslag van de vergadering van de MSP- Begeleidingscommissie d.d. 14 januari 1998, waarin de twijfelgevallen van Kaatsheuvel (Loon op Zand) zijn behandeld: hierop komt de Jozefkerk niet voor! Uit de verklaring van een van de leden van de commissie blijkt dan ook dat men hoogst verbaasd was dat de Jozefkerk uiteindelijk niet voorgedragen was. De Jozefkerk is niet opnieuw als twijfelgeval op de agenda van de commissie geplaatst, dus men heeft daar verder geen invloed meer op uit kunnen oefenen (ook dit in strijd met de intentie van de Circulaire).

De stichting STERK wijst tenslotte nog een interne notitie van de RDMZ (d.d. 03/08/1998 J. van de Voorde), waarin wordt gesteld dat *“Van geval tot geval zal worden gezien dat nadere actie wordt ondernomen. (primair door het MSP team, desgewenst aangevuld door iemand van de regio-service).”* Dit is bij de Jozefkerk niet gebeurd. Evenmin is er gebruik gemaakt van de mogelijkheid die deze interne notitie biedt om een vergelijkbaar object als ‘plaatsvervanger’ in te brengen.¹⁰

Dit is eigenlijk ook niet mogelijk daar dit gebouw, zoals uit de ingebrachte notitie met waardenstelling blijkt, een onvervangbare plaats inneemt binnen het oeuvre van architect C. de Bever.

---

⁶ Brief van de provincie, kenmerk 319689-389164 dd 28/07/1998 (zie de bijlagen bij dit stuk).

⁷ Brief Gem. LoZ aan provincie 02-09-1999 bijlage pre-advies blz. 2 punt 4

⁸ In de voornoemde circulaire staat aangegeven dat het advies van de gemeenteraad slechts marginaal getoetst zal worden.

⁹ Zie de bijgevoegde verklaringen van ir Marina Moons van de Begeleidingscommissie (zie bijlage voetnoot 2 blz. 2) en dr. A.J.C. van Leeuwen, projectleider van het MSP-team in Noord-Brabant. (d.d. 29-08-2008)

¹⁰ Interne nota RDMZ aan MOS1 van Hoofd Regio Zuid, onderwerp procedure MSP d.d. 03-08-1998

Geen enkele (rechts- of beleids)regel en geen enkel belang verzet zich ertegen om hier hiervoor geschetste verzuim te herstellen en die aanwijzing achteraf alsnog te realiseren.